

05 Plan uitzetten op het terrein

De techniek

Plannen worden concreter indien ze op het terrein worden aangeduid en ter plaatse worden gevisualiseerd met kegels, wit-rode linten, houten planken, paaltjes,... Op die manier kunnen dimensies, afstanden, volumes, hoogtes, breedtes en lengtes het best begrepen en 'aangevoeld' worden. Bijvoorbeeld:

- de hoogte en breedte van een stoep of fietspad,
- de omvang van een bouwvolume of deelzone (bijv. vijver, open ruimte,...),
- afstanden,...

Zo worden de dimensies tastbaar en voelbaar voor iedereen, ook voor jonge kinderen. **Dit wekt spontane reacties op en laat toe om over plannen en maatgeving te redeneren.** Ideeën om planelementen aan te passen kunnen onmiddellijk op het terrein worden getest.

Bij complexe plannen gebeuren de opmetingen het beste door volwassenen. Maar de didactische waarde en **leereffecten zijn groter wanneer kinderen een plan zelf gaan uitzetten op het terrein.** De sessie wordt dan wel langer en wat technischer. 10 jaar is hiervoor een minimumleeftijd.

Kinderen vergelijken de geplande breedte van de stoep met de bestaande toestand en voelen aan hoe hoog de nieuwe stoep zal zijn in de wijk Brugsepoort te Gent. De ontwerper helpt een handje mee en kijkt naar de reacties (3)

Kinderen meten de breedte van het fietspad in Boechout (17)

Scouts tekent plan uit met krijstift in Sint-Niklaas (18)

Aanpak

1. Voorbereiding

Deze techniek omvat nogal wat inhoudelijke en praktische voorbereiding: nl. het bestuderen van de plannen en het zoeken naar een techniek om op het terrein te visualiseren.

> Bestuderen van plannen en contacten met ontwerpers en sleutelfiguren:

Indien de ontwerpers of projectleider niet aanwezig kunnen zijn, moeten de inspraakbegeleiders het **plan goed begrijpen** en memoriseren. Een bijeenkomst met ontwerpers of projectleider is daarom, vooral bij complexere plannen, geen overbodige luxe.

> Verzamelen van 'meetmiddelen' en planmateriaal:

Naargelang het ontwerp kan men kiezen uit een aantal **meetmiddelen**:

- Lintmeters (van 2m-naailinten tot 50m-rollinten) of plooieters (voor kleine ruimtes)
- Kegels (liefst grote en stabiele modellen) of voldoende sterke paaltjes (bijv. betonijzers) en hamer.
- Lang touw of (rood-wit) lint (min. 200 m) en materiaal om linten op te spannen (bijv. betonijzers om in aarde te steken, grote stenen om lint op de grond vast te leggen, eventueel tape om op kegels vast te maken,...)
- Krijt of krijtverf (spuitbussen)
- Planken waar je op kan staan + platte stenen (voor evoceren van kleine hoogtes), even-

tuel een (voldoende veilige) stelling voor grotere hoogtes,...

- Soms kan een landmeettoestel (en iemand die daarmee kan werken) nuttig zijn.

- ...

Zorg ook voor een aantal grote (kleuren-) afdrukken van plannen, perspectiefschetsen of digitale 3D-simulatiebeelden (min. A3) om op het terrein te gebruiken.

> Voorbereiding op het terrein en voorbereiding plannen:

Bij complexe plannen wordt het plan **best van te voren** door volwassenen op het terrein uitgezet. Reserveer daarvoor de nodige tijd. Ook wanneer kinderen het plan zelf zullen uitzetten op het terrein, is het aangewezen om dit eerst eens zelf te doen. Zo kan je zelf de complexiteit van de opdracht inschatten. Vaak zal het nodig zijn om de belangrijkste ruimtelijke elementen en maatgevingen te **markeren op de plannen**. Anders kunnen kinderen zich verliezen in de cijfertjes. Tien maten uitzetten is al een hele opdracht. De kinderen krijgen dus niet zomaar het technische plan, maar een op maat gemaakte (en eventueel aan deelgroepjes aangepaste) vereenvoudiging. Ook een opdrachtenlijst en stappenplan kunnen nodig zijn.

2. De sessie uitvoeren

Net als bij andere technieken is een goede in- en uitleiding over het beleidskader noodzakelijk (zie ook: Deel 1: Richtlijn 5).

Enkel indien kinderen het plan zelf uitzetten op het terrein, is er een echt stappenplan. Anders

kan men zich beperken tot stap 3.

> Stap 1: Verdeling in groepjes en opdrachtformulering:

- Verdeel de groep kinderen in **deelgroepjes van 3 tot 6 kinderen**.
- Leg de **opdracht** kort uit: *"Hier hebben we het plan dat de ontwerper heeft getekend. Daar staan ook allemaal cijfertjes op. Dat zijn lengtes, breedtes en maten. We zullen het plan goed bestuderen en proberen te weten komen hoe dit er in het echt zal uitzien. In deelgroepjes zullen jullie elk een stukje van het plan met kegels/linten/paaltjes op het terrein zichtbaar maken. Elk deelgroepje krijgt een eigen opdracht."*

> Stap 2: Kinderen gaan aan het werk in deelgroepjes

- Zet de kinderen aan het werk, bij voorkeur met een opdrachtenblad en de op maat gemaakte plannen (zie hierboven onder 'Voorbereiding').
- Idealiter is er een begeleider bij elk deelgroepje, maar één of twee begeleiders kunnen ook de ronde doen langs elk groepje en zien hoe de werken vorderen. De kans is reëel dat kinderen externe hulp kunnen gebruiken.
- De begeleiders observeren eventuele spontane reacties van kinderen.

> Stap 3: Bespreking van het resultaat:

Bespreek de resultaten aan de hand van de 'vier kernvragen om te stellen bij de toetsing van een (voor)ontwerp' (zie Deel 1: Richtlijn 7 voor varianten en deelvragen):

- *Wat is er goed in het plan?*
- *Wat is er niet goed in het plan? Wat kan beter? Is er iets dat moet veranderen?*
- *Zijn er nog andere dingen die in het plan moeten?*
- *Wat moet er zeker veranderen?*

Deze bespreking kan via een collectief gesprek of via een invulblad verlopen (zie: 'Stappenplan versie 2' binnen de techniek 'Reuzenkaart'). Voorstellen voor verandering kunnen onmiddellijk op het terrein zichtbaar worden gemaakt en uitgetest.

3. Gegevensverwerking en verslag

Dit verslag zal bestaan uit een **reeks van opmerkingen** van kinderen.

Er zijn verschillende mogelijkheden om die te **ordenen** en om het verslag te structureren

- Onderscheid tussen kwaliteiten en knelpunten in het plan.
- Opmerkingen bundelen per deelzone
- Opmerkingen bundelen per ontwerpidee of ontwerpelement.

Er wordt best ook een **synthesekaart 'evaluatie van het (voor)ontwerp'** opgemaakt.

(Zie ook : Deel 1: Richtlijn 9: 'Maak werk van gegevensverwerking en een visueel syntheseverslag'.)

Wanneer de techniek 'plan uitzetten op het terrein' inzetten?

Tijdstip in proces	<ul style="list-style-type: none"> - In de vroege voorontwerpfase: toetsing van eerste ontwerpideeën - Bij toetsing van een voorontwerp - Bij toetsing van een ontwerp
Type ruimtelijk project	<ul style="list-style-type: none"> - Toepasbaar voor verschillende types ruimtelijke projecten. - Bij heel complexe projecten moet men focussen op de hoofdlijnen.
Type publiek en setting	<ul style="list-style-type: none"> - De techniek is toepasbaar in vele settings en met vele types kinderen, als de begeleiders of ontwerpers de plannen vooraf uitzetten op het terrein. - Het is wel een wat moeilijkere oefening om de plannen door kinderen zélf te laten uitzetten. Dit gebeurt best met iets oudere kinderen (bijv. vanaf 8 jaar) en kan minder vlot lopen met anderstaligen. - In een schoolse setting (bijv. school, kunstacademie) is de organisatie gemakkelijker, maar ook in vrijetijdscontext (bijv. jeugdbeweging) is toepassing mogelijk.
Locatie	<ul style="list-style-type: none"> - Op het terrein
Aantal begeleiders	<ul style="list-style-type: none"> - Een sessie is mogelijk met 1 begeleider voor een 25-tal kinderen. - Er is best ook een observator aanwezig, die alle uitspraken van kinderen noteert. - Eén of meerdere bijkomende begeleiders zijn geen overbodige luxe.
Tijdsduur	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiding: Min. een halve dag voor bestuderen van plannen, verzamelen van materialen, voorbereiden en bewerken van planmateriaal. Bij een complex plan wordt het plan best van te voren door volwassenen op het terrein uitgezet: reken hiervoor voldoende tijd (bijv. 2u). - Uitvoering sessie: Ca. 30 minuten tot 1u indien volwassenen het plan vooraf uitzetten op het terrein. Ca. 1u tot 1u30 indien kinderen zelf het plan uitzetten op het terrein - Opmaak verslag: Min. een halve dag bezig voor de verwerking van 1 sessie. De opmaak van een synthesekaart kan een halve dag extra betekenen.
Benodigde materialen en budget	<ul style="list-style-type: none"> - Naargelang het ontwerp kan men kiezen uit een aantal meetmiddelen: Lintmeters, plooiometers, kegels, paaltjes, touw of (rood-wit) lint, materiaal om linten op te spannen, planken waar je op kan staan, platte stenen, eventueel een (voldoende veilige) stelling voor grotere hoogtes,... - Grote (kleuren)afdrukken van plannen, perspectiefschetsen of digitale 3D-simulatiebeelden (min. A3) om op het terrein te gebruiken.
Combineerbaar met...	<ul style="list-style-type: none"> - Zeer goed combineerbaar met vrijwel alle andere technieken, in het bijzonder ook 'geleide wandeling'. - Ideaal als overgang van terreinverkenning naar meer ontwerpgerichte technieken ('Binnen- en Buitenmaquettes', 'Collages met referentiebeelden en iconen',...).